

บทความวิจัย

เรื่อง สาเหตุ ปัจจัย และผลกระทบด้านการท่องเที่ยวของธุรกิจออนเซ็นในประเทศไทยญี่ปุ่น

โดย

นายณัฐวัตร กัณฐรัตน์ชาติ

รหัสนักศึกษา 05520618

เสนอ

อาจารย์สุวิพร จรุงชนะกิจ

โครงงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิชา 450 460 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2555

ชื่อเรื่อง สาเหตุ ปัจจัย และผลกระทบด้านการท่องเที่ยวของธุรกิจออนเซ็นใน
ประเทศญี่ปุ่น
ชื่อผู้วิจัย นายณัฐวัตร กัณฐรัตน์ชาติ รหัสนักศึกษา 05520618
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์สุริพร จรุงชนะกิจ

1.บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ว่าทำไมธุรกิจบ่อน้ำพุร้อน(onsen)ในประเทศญี่ปุ่นถึงได้รับความนิยมอย่างมากจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ และสื่อต่าง ๆ มาศึกษา และนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่าธุรกิจออนเซ็นมีการเติบโตที่รวดเร็ว เนื่องจากวัฒนธรรมในการอาบน้ำที่เป็นรากฐานในการใช้ชีวิตของคนญี่ปุ่นตั้งแต่ในอดีต และยังเป็นวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และด้วยความที่ญี่ปุ่นเป็นสังคมที่มีความเคร่งเครียดจากการทำงานสูง ประกอบกับสภาพทางภูมิศาสตร์ที่เอื้ออำนวย ทำให้ธุรกิจประเภทนี้ถือเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวที่สำคัญอย่างหนึ่ง และได้รับความนิยมจากทั้งในและต่างประเทศ

ออนเซ็น หรือ บ่อน้ำพุร้อน หมายถึงสถานที่ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกและโรงแรมอยู่รอบๆบ่อน้ำพุร้อน ด้วยความที่ประเทศญี่ปุ่นยังมีภูเขาไฟที่ยังไม่ดับอยู่ทั่วทั้งประเทศ ทำให้มีบ่อน้ำร้อนกระจายอยู่ทั่วประเทศ แรกเริ่มนั้นออนเซ็นคือโรงอาบน้ำสาธารณะ ซึ่งในปัจจุบันกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวภายในประเทศ

แรกเริ่มในอดีตธุรกิจออนเซ็นเริ่มมาจากโรงอาบน้ำรวมสาธารณะ(sento)ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีพื้นที่น้อย ที่พักอาศัยจึงมีขนาดเล็ก และที่ดินก็มีราคาสูงมาก การจะสร้างห้องอาบน้ำในภายในตัวบ้านจึงจำเป็นต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง จึงเป็นเหตุให้มีธุรกิจที่ขายบริการอาบน้ำเกิดขึ้นมาสำหรับผู้ที่ไม่ใช่ห้องพัก การอาบน้ำรวมจึงกลายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในสมัยนั้น จนกระทั่งพัฒนามาเป็นออนเซ็น ซึ่งมีหลากหลายทั้งหน้าตาและประเภท ตั้งแต่บ่อนกลางแจ้ง ถึงบ่อในร่ม ออนเซ็นมีทั้งที่บริหารโดยเทศบาลหรือประชาชนทั่วไป โดยจะเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจโรงแรม โดยเรียกโรงแรมเหล่านี้ว่า เรียวคัง

ออนเซ็นถือเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวของประเทศญี่ปุ่น ที่ดึงดูดออนเซ็นที่ได้รับความนิยมทั้งในเขตต่างจังหวัดและในตัวเมือง ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มาเป็นคู่ ครอบครัว หรือเป็นกลุ่มใหญ่ ที่ต้องการผ่อนคลายจากชีวิตที่วุ่นวายภายในเมืองได้เป็นอย่างดี ชาวญี่ปุ่นมักจะ

ถือว่าการพุดคุดในบ่อน้ำร้อนเป็นการทำความรู้จักอีกฝ่ายได้ดีที่สุด เนื่องจากการไม่สวมใส่เสื้อผ้าใดๆ เปรียบเสมือนการไม่มีสิ่งปกปิด และเป็นการพุดคุดกันอย่างเปิดเผย ในสถานการณ์ที่ผ่อนคลาย สิ่งนี้เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว และรายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่ก็จะมีโปรแกรมพิเศษสำหรับแหล่งออนเซ็นท้องถิ่นอีกด้วย

2. คำสำคัญ

Onsen ความนิยมของธุรกิจบ่อน้ำพุร้อนในประเทศญี่ปุ่น วัฒนธรรมการอาบน้ำของชาวญี่ปุ่น

3. บทนำ

3.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ออนเซ็น คือ บ่อน้ำพุร้อนของญี่ปุ่น ดั้งเดิมนั้นออนเซ็นเป็น โรงอาบน้ำสาธารณะของญี่ปุ่น (เซ็นโต) ที่มีบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติอยู่ ประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของชาวญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับโรงอาบน้ำสาธารณะของญี่ปุ่นมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นสิ่งที่ได้รับการจัดเกลาและปรับปรุงมาเป็นพันๆปีและเป็นส่วนสำคัญในวัฒนธรรมและการใช้ชีวิตของชาวญี่ปุ่น เป็นการบรรเทาจากแรงกดดันทางสังคมของชาวญี่ปุ่นที่จะต้องทำงานอย่างหนักในทุกๆวัน เพราะมันหมายถึงโอกาสในการมองข้ามลำดับขั้นทางสังคมผ่านการเปลือยเปล่าซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิด ปัจจุบันรีสอร์ทบ่อน้ำพุร้อนในญี่ปุ่นมีประมาณ 3000 แห่ง และชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่หลงใหลบ่อน้ำพุร้อนเพราะธรรมชาติอันสวยงาม มิใช่เพียงแต่เพราะมันเป็นวัฒนธรรมเท่านั้น (Rand Khalil, 2005)

บ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติของญี่ปุ่นนั้นมีอยู่ 26,796 แห่งและได้รับความนิยมอย่างสูงทั้งในและต่างประเทศ โดยออนเซ็นถือว่าเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศญี่ปุ่น สำหรับทั้งคนในพื้นที่และชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ประเทศญี่ปุ่น ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้เข้าพักในโรงแรมแบบญี่ปุ่น(เรียวกัง)ที่มีถึง 137,097,634 คนต่อปี ปัจจุบัน ออนเซ็นหลายๆแห่งในเมืองใหญ่ๆของแต่ละภูมิภาคได้รับการพัฒนาให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวขนาดใหญ่ที่ทันสมัยและเป็นศูนย์รวมของการบริการหลากหลายรูปแบบ เช่น ออนเซ็นสะโกะเนะ โควะกิเอ็น ยูเนสซัน ที่จังหวัดสะโกะเนะ ที่มีบ่อน้ำพุร้อนหลากหลายรูปแบบ เช่น บ่อชาเขียว บ่อไวน์ และบ่อกาแฟ ออนเซ็นจินาตะ ในเกาะชิคิเนะ จิมะ จังหวัดโตเกียว ที่ตั้งอยู่บริเวณรอยแยกของหน้าผาหิน

ออนเซ็นทะเลเคกะวะระ ในเมืองเบปปุ จังหวัดโออิตะ ที่มีบริการอบทรายร้อน เป็นต้น (Ministry of the Environment,2003)

ออนเซ็นนั้นไม่ได้เป็นเพียงแค่วิธีหนึ่งในการผ่อนคลายความอ่อนล้าแต่ยังมีคุณสมบัติที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพมากมาย เช่นงานวิจัยของแพทย์ชาวญี่ปุ่นพบว่ากรดน้ำจากออนเซ็นที่มีส่วนผสมของเกลือซัลฟูเรต (สารละลายประเภทกรดชนิดหนึ่ง) ในปริมาณ ที่พอเหมาะเป็นประจำ จะช่วยให้สามารถควบคุมระดับของน้ำตาลในเลือดได้ผลน่าพอใจ ซึ่งสรรพคุณดังกล่าวเป็นการเสริมประสิทธิภาพการรักษาด้วยยา ยังพบรายงานว่า ผู้ป่วยที่มีอาการผิวหนังอักเสบ ประเภท atropic eczema (โรคผื่นภูมิแพ้ผิวหนัง เป็นโรคผิวหนังเรื้อรังที่พบได้บ่อยในวัยเด็ก สาเหตุของโรคนี้ยังไม่เป็นที่ทราบแน่นอน พบว่ามีปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ การถ่ายทอดทางพันธุกรรม ร่วมกับปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม และความผิดปกติทางภูมิคุ้มกัน)มีอาการดีขึ้นเรื่อยๆ จากการอาบน้ำที่นำมาจาก Kusatsu onsen ในจังหวัด Gunma ประเทศญี่ปุ่น ผลการวิเคราะห์ทางเภสัชเคมีพบว่าส่วนผสมของสารประกอบเกลือ iodine และ magnesium (สารละลายประเภทกรดชนิดหนึ่ง) ในออนเซ็นนั้น มีความเข้มข้นพอเหมาะที่สามารถฆ่าเชื้อแบคทีเรียบนผิวหนังได้ และส่งผลให้อาการอักเสบของผิวหนังลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

จากความน่าสนใจดังกล่าว ผู้วิจัยใคร่ศึกษา สาเหตุและปัจจัยที่ทำให้บ่อน้ำพุร้อนหรือออนเซ็นของประเทศญี่ปุ่น ได้รับความนิยอย่างสูงทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้ทราบรูปแบบและผลกระทบที่ทำให้บ่อน้ำพุร้อนหรือออนเซ็นของประเทศญี่ปุ่นเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม เพื่อนำไปสู่กระบวนการใช้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมการท่องเที่ยว อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นกรณีศึกษาและนำมาพัฒนารูปแบบสถานที่ท่องเที่ยวที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศต่อไป

3.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาถึงสาเหตุ ปัจจัย และการพัฒนาของธุรกิจออนเซ็นในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งทำให้ธุรกิจออนเซ็นได้รับความนิยมอย่างสูงทั้งในและต่างประเทศ ทั้งยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมซึ่งส่งผลต่อการท่องเที่ยวของญี่ปุ่นด้วย โดยแยกออกเป็นวัตถุประสงค์รองดังนี้

1. ศึกษาความเป็นมาของธุรกิจออนเซ็นในประเทศญี่ปุ่น

2. ศึกษาที่ตั้งและปัจจัยทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมที่เอื้อต่อธุรกิจออนเซ็นในประเทศญี่ปุ่น

3.3 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาสาเหตุ ปัจจัย และรูปแบบของบ่อน้ำพุร้อนยอดนิยมในประเทศญี่ปุ่น 8 แห่งที่ได้รับการจัดอันดับโดยหนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทม์ ได้แก่

1. อาตามิออนเซ็น เมืองอาตามิ จังหวัดชิซุโอกะ
2. โดโกะออนเซ็น เมืองมัตซึยามะ จังหวัดเอฮิเมะ
3. เกโรออนเซ็น เมืองเกโร จังหวัดกิฟุ
4. ฮาโกเนะ ยูโมโตะออนเซ็น เมืองฮาโกเนะ จังหวัดคานากาวะ
5. คินุกาวะออนเซ็น เมืองนิคโคะ จังหวัดโทชิกิ
6. กุซาชิออนเซ็น เมืองกุซาชิ จังหวัดกุนมะ
7. โนโบริเบะออนเซ็น เมืองโนโบริเบะชิฮอกไกโด
8. ชิราฮามะออนเซ็น เมืองชิราฮามะ จังหวัดวาคายามะ

3.4 วิธีการศึกษาวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ และจากอินเทอร์เน็ต
2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาสาเหตุและปัจจัย
3. สรุปผลและการอภิปราย

3.5 การทบทวนวรรณกรรม

3.5.1 สภาพทางภูมิศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นมีลักษณะเป็นหมู่เกาะซึ่งมีจำนวนมากกว่า 3,000 เกาะวางตัวอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิกทางตะวันออกของทวีปเอเชีย เกาะที่สำคัญเรียงจากเหนือไปใต้ได้แก่ ฮอกไกโด ฮอนชู ชิโกกุ และคีวชู นอกจากนี้ยังมีหมู่เกาะริวกิวทางตอนใต้ของเกาะคีวชู ซึ่งเกาะทั้งหมดนี้เรียกรวมกันว่าหมู่เกาะญี่ปุ่น ญี่ปุ่นถูกล้อมรอบด้วยทะเลทุกด้าน ได้แก่ทะเลโอคอตสค์ทางเหนือ ทะเลญี่ปุ่นทางตะวันตก ทะเลจีนตะวันออกทางตะวันตกเฉียงใต้ ทะเลฟิลิปปินส์ทางใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกทางตะวันออก พื้นที่ประมาณร้อยละ 70 เป็นภูเขาซึ่งไม่สามารถใช้เป็นที่อยู่อาศัยหรือทำการเพาะปลูกได้ เพราะมีลักษณะสูงชันและมีโอกาสที่จะเกิดดินถล่มจากแผ่นดินไหวหรือฝนที่ตกหนัก

ประชากรญี่ปุ่นส่วนใหญ่จึงต้องอาศัยอยู่บริเวณชายฝั่งอย่างหนาแน่น และทำให้เมืองสำคัญในญี่ปุ่น มีประชากรหนาแน่นมาก ใน พ.ศ. 2548 ญี่ปุ่นมีป่าไม้ร้อยละ 66.4 พื้นที่ทางการเกษตรร้อยละ 12.6 อาคารร้อยละ 4.9 พื้นน้ำร้อยละ 3.5 ถนนร้อยละ 3.5 และอื่น ๆ ร้อยละ 9

ประเทศญี่ปุ่นตั้งอยู่ในวงแหวนแห่งไฟ บริเวณรอยต่อระหว่างแผ่นเปลือกโลก 3 แผ่น ทำให้เกิดแผ่นดินไหวความรุนแรงต่ำบ่อย ๆ และยังมีแผ่นดินไหวความรุนแรงสูงที่ทำให้เกิดความเสียหายร้ายแรงหลายครั้งในศตวรรษที่ผ่านมา เช่นเหตุการณ์แผ่นดินไหวใหญ่ฮันชิน-อวะวะจิ ใน พ.ศ. 2537 และแผ่นดินไหวชูเอะสึ จังหวัดนิงาตะ ใน พ.ศ. 2547 เป็นต้น นอกจากนี้ การที่ญี่ปุ่นตั้งอยู่ในบริเวณวงแหวนแห่งไฟ ยังทำให้ญี่ปุ่นมีบ่อน้ำพุร้อนจำนวนมากทั่วประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่ถูกพัฒนาให้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ภูเขาฟูจิซึ่งเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในญี่ปุ่นก็เป็นภูเขาไฟ

หมู่เกาะญี่ปุ่นวางตัวยาวในแนวเหนือใต้ จึงทำให้มีลักษณะภูมิอากาศแตกต่างกันมาก ประเทศญี่ปุ่นสามารถแบ่งเขตภูมิอากาศออกเป็น 6 เขต คือ

- ฮอกไกโด: พื้นที่ตอนเหนือสุดของประเทศมีสภาพอากาศหนาวเย็นตลอดทั้งปี แม้จะมีหยาดน้ำฟ้าไม่มาก แต่ในฤดูหนาวก็มีหิมะปกคลุมทั่วทั้งเกาะ
- ทะเลญี่ปุ่น: ตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลทางตะวันตกของเกาะฮอนชู ลมตะวันตกเฉียงเหนือที่พัดผ่านในช่วงฤดูหนาวทำให้มีหิมะตกมาก ในช่วงฤดูร้อนอากาศมักจะเย็นกว่าฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก แม้ว่าบางครั้งจะเกิดปรากฏการณ์เฟห์นที่ทำให้อากาศร้อนมากผิดปกติ
- ที่สูงตอนกลาง: อุณหภูมิระหว่างฤดูร้อนและฤดูหนาวและระหว่างกลางวันและกลางคืนมีความแตกต่างมาก
- ทะเลเซะโตะ: ภูเขาบริเวณจูโงะกุและชิโกะกุช่วยป้องกันบริเวณทะเลเซะโตะจากลมฤดูต่าง ๆ ทำให้บริเวณนี้มีอากาศอบอุ่นและมีฝนตกน้อยตลอดทั้งปี
- ชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก: ตั้งอยู่ชายฝั่งมหาสมุทรทางตะวันออกของประเทศ ในฤดูหนาวมีอากาศที่หนาวเย็นแต่ไม่ค่อยมีหิมะตก ในฤดูร้อนมีอากาศร้อนและชื้นเพราะลมตะวันออกเฉียงใต้
- หมู่เกาะตะวันตกเฉียงใต้: หมู่เกาะริวกิวมีอุณหภูมิถึงเขตร้อน คืออากาศอุ่นในฤดูหนาวและร้อนในฤดูร้อน มีฝนตกมากและมีไต้ฝุ่นผ่านมาในช่วงเปลี่ยนฤดู

ฤดูฝนหลักเริ่มต้นขึ้นในต้นเดือนพฤษภาคมที่โอกินะวะ และจึงค่อย ๆ ไล่ขึ้นไปจนถึงฮอกไกโดในปลายเดือนกรกฎาคม บนเกาะฮอนชูฤดูฝนจะเริ่มในกลางเดือนของเดือนมิถุนายน มีระยะเวลาประมาณเดือนครึ่ง และในช่วงปลายฤดูร้อนจนถึงต้นฤดูใบไม้ร่วงมักมีไต้ฝุ่นพัดผ่าน โดยเฉลี่ยจะมีไต้ฝุ่นพัดเข้าใกล้ญี่ปุ่นปีละ 11 ลูก

3.5.2 ความหมายและแหล่งพลังงานความร้อนใต้พิภพ

พลังงานความร้อนใต้พิภพ หมายถึง พลังงานความร้อนตามธรรมชาติที่ได้จากแหล่งความร้อนที่ถูกกักเก็บอยู่ภายใต้ผิวโลก โดยปกติแล้วอุณหภูมิใต้ผิวโลกจะเพิ่มขึ้นตามความลึก และเมื่อยิ่งลึกลงไปถึงภายในใจกลางของโลก จะมีแหล่งพลังงานความร้อนมหาศาลอยู่ ความร้อนที่อยู่ใต้ผิวโลกนี้มีแรงดันสูงมาก จึงพยายามที่จะดันตัวออกจากผิวโลกตามรอยแตกต่างๆ แหล่งพลังงานความร้อนใต้พิภพ มักพบในบริเวณที่เรียกว่าจุดร้อน (hot spots) ซึ่งเป็นบริเวณที่มีการไหลหรือแผ่กระจายของความร้อนจากภายในผิวโลกขึ้นมาสู่ผิวดินมากกว่าปกติ โดยบริเวณนั้นจะมีค่าการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิตามความลึก (geothermal gradient) มากกว่าปกติประมาณ 1.5-5 เท่า เนื่องจากในบริเวณดังกล่าวเปลือกโลกมีการขยับตัวเคลื่อนที่ทำให้เกิดรอยแตกของชั้นหิน ปกติแล้วขนาดของแนวรอยแตกที่ผิวดินจะใหญ่กว่าและค่อยๆ เล็กลงเมื่อลึกลงไปใต้ผิวดิน และเมื่อมีฝนตกลงมาในบริเวณนั้นจะมีน้ำบางส่วนไหลซึมลงไปภายใต้ผิวโลกตามแนวรอยแตกดังกล่าว น้ำนั้นจะไปสะสมตัวและรับความร้อนจากชั้นหินที่มีความร้อน จนกระทั่งน้ำกลายเป็นน้ำร้อนและไอน้ำ หรือในบางแหล่งความร้อนเหล่านี้จะถ่ายเทให้กับแหล่งน้ำใต้ดินที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน หรือที่มีรอยแตกของชั้นเปลือกโลกถึงกัน เมื่อน้ำเหล่านี้ได้รับพลังงานความร้อนมีอุณหภูมิสูงขึ้นจะทำให้มีความดันมากขึ้นด้วย จึงพยายามดันแทรกตัวไปตามช่องหรือรอยแยกได้เช่นกัน หากการดันตัวของน้ำร้อนนั้นสามารถทะลุออกมายังผิวโลกได้ก็จะออกมาเป็นบ่อน้ำร้อน น้ำพุร้อน ไอน้ำร้อน หรือบ่อโคลนเดือด เป็นต้น มนุษย์รู้จักการใช้ประโยชน์โดยตรงจากปรากฏการณ์ตามธรรมชาตินี้มานานแล้วเช่น ใช้ในการต้มไข่ ลวกอาหารต่างๆ หรือแม้แต่การใช้อาบ เป็นต้น แต่ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อนำเอาพลังงานจากความร้อนเหล่านี้มาใช้ในการผลิตไฟฟ้า ซึ่งสามารถช่วยลดปัญหาด้านมลพิษและทดแทนการใช้พลังงานจากซากดึกดำบรรพ์ได้ส่วนหนึ่ง

3.5.3 ปรากฏการณ์ธรรมชาติจากพลังงานความร้อนใต้พิภพ

รูปแบบหรือลักษณะของปรากฏการณ์ธรรมชาติต่างๆ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากพลังงานความร้อนใต้พิภพ ที่สามารถพบเห็นได้บนพื้นโลกทั่วไปมีหลายรูปแบบเช่น

3.5.3.1 บ่อน้ำร้อน

บ่อน้ำร้อน (hot spring) คือ แหล่งน้ำร้อนที่แทรกตัวขึ้นมาจากใต้ผิวโลก น้ำที่ขึ้นมาจะมีตั้งแต่ระดับอุ่นๆจนถึงเดือด ดังแสดงในภาพที่ 1 ซึ่งแล้วแต่แหล่งที่เกิดและอาจมีแร่ธาตุรวมทั้งก๊าซละลายผสมอยู่ทำให้มีรสชาติและกลิ่นต่างๆกัน ปริมาณน้ำที่ไหลออกมาจากแต่ละแหล่งก็จะแตกต่างกัน

ภาพที่ 1 แสดงลักษณะของบ่อน้ำร้อน

ที่มา (Nature Pictures. 1996. On-line)

3.5.3.2 น้ำพุร้อน

น้ำพุร้อน (geyser) คือ ถ้ำน้ำร้อนและไอน้ำร้อนที่ผสมผสานกันอยู่ มีความร้อนและแรงดันสูงทำให้สามารถพุ่งทะลุขึ้นสู่ผิวโลกได้ ลักษณะของน้ำพุร้อนจะมีการพุ่งเป็นช่วงๆ ในบางแห่งบางครั้งอาจพุ่งได้สูงถึง 60 เมตร น้ำพุร้อนเกิดจากการที่แหล่งน้ำใต้ดินได้รับพลังงานความร้อนจากแหล่งความร้อนใต้พิภพที่อยู่ในบริเวณที่ใกล้เคียงกัน เมื่อน้ำได้รับความร้อนจะทำให้มีแรงดันสูงและเคลื่อนตัวสู่ด้านบนกลายเป็นน้ำพุร้อน และน้ำใต้ดินในบริเวณใกล้เคียงกันจะค่อยๆ ไหลเข้ามาแทนที่และรับพลังงานความร้อนแล้วพุ่งขึ้นวนเวียนอยู่ในลักษณะนี้ไปเรื่อยๆ ดังแสดงในภาพที่ 2 น้ำพุร้อนแบบนี้ที่มีขนาดใหญ่พบได้ในหลายแห่งทั่วโลก เช่น ในสหรัฐอเมริกาแหล่งที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคือ ที่อุทยานเยลโลว์สโตน (Yellow Stone) และในประเทศไอซ์แลนด์ เป็นต้น

ส่วนในประเทศญี่ปุ่นมีแหล่งน้ำพุร้อนอยู่หลายแห่ง เช่น เมืองอะตะมิ ในจังหวัดชิซุโอะกะ และที่ เมืองสะโนะเนะ จังหวัดคะนะงะวะ น้ำพุร้อนเหล่านี้ส่วนใหญ่เกิดจากความร้อนของหินหนืด หรือความร้อนจากการสลายตัวของธาตุกัมมันตรังสีที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง น้ำจากน้ำพุร้อนจะมีส่วนประกอบของแร่ธาตุและสารละลายเจือปนอยู่ แต่ถือว่ามิอยู่ในปริมาณที่ไม่เป็นปัญหาต่อสภาพแวดล้อม โดยอุณหภูมิของน้ำร้อนในแหล่งกักเก็บอยู่ระหว่าง 100-220 องศาเซลเซียส

ภาพที่ 2 แสดงตัวอย่างลักษณะของน้ำพุร้อน
ที่มา (Giampaolo& Hutchins. 2002. On-line)

3.5.4 แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ในการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยวน้ำพุร้อนธรรมชาติ มีจุดประสงค์เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อน ธรรมชาติอย่างชัดเจน โดยเน้นในด้านการกำหนดมาตรฐานที่จำเป็นสำหรับการบริการต่างๆ เนื่องจากการท่องเที่ยวประเภทนี้จะต้องคำนึงถึงด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ และต้องไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากน้ำพุร้อน จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติประเภทหนึ่ง ซึ่งหากไม่มีการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจน การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวใดๆ อาจส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติได้ นอกจากนี้ การจัดทำเกณฑ์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ยังมีเป้าหมายเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวได้นำไปใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวของตน และยังสามารถใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญเพื่อประกอบการตัดสินใจ ของนักท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นการเพิ่มมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนธรรมชาติของประเทศให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

3.6 นิยามศัพท์

3.6.1 ออนเซ็น (Onsen) เป็นคำที่ใช้เรียกบ่อน้ำพุร้อนในภาษาญี่ปุ่นแต่เป็นคำที่มักจะใช้เพื่ออธิบายสถานที่อาบน้ำและโรงแรมรอบบ่อน้ำพุร้อน ด้วยความที่ประเทศญี่ปุ่นมีภูเขาไฟที่ยังไม่ดับอยู่มากมาย จึงทำให้มีแหล่งบ่อน้ำพุร้อนกระจายอยู่ทั่วประเทศ ในปัจจุบันออนเซ็นเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในด้านการท่องเที่ยวของประเทศญี่ปุ่น

3.6.2 เรียวคัง (Ryokan) คือประเภทของโรงแรมแบบดั้งเดิมของญี่ปุ่นที่มีตั้งแต่สมัยเอโดะ โดยส่วนมากจะตั้งอยู่ในพื้นที่ๆมีความสวยงามทางธรรมชาติ เช่น ภูเขาและทะเล ทำให้ปกติแล้วจะมีราคาแพงกว่าโรงแรมแบบอื่นๆ

3.6.3 เซ็นโต (Sento) คือโรงอาบน้ำสาธารณะแบบญี่ปุ่น โดยจะมีการแยกบ่ออาบน้ำและหญิง จนกระทั่งศตวรรษที่ 20 โรงอาบน้ำแบบเซ็นโตลดจำนวนลงอย่างมาก เนื่องจากชาวญี่ปุ่นนิยมมีห้องอาบน้ำส่วนตัวในที่พักอาศัยกันมากขึ้น

4. ผลการวิจัย

4.1 ความเป็นมาของธุรกิจออนเซ็นในประเทศญี่ปุ่น

ออนเซ็น หรือ บ่อน้ำพุร้อน หมายถึงสถานที่ๆมีสิ่งอำนวยความสะดวกและโรงแรมอยู่รอบๆบ่อน้ำพุร้อน ด้วยความที่ประเทศญี่ปุ่นยังมีภูเขาไฟที่ยังไม่ดับอยู่ทั่วทั้งประเทศ ทำให้มีบ่อน้ำพุร้อนกระจายอยู่ทั่วประเทศ แรกเริ่มนั้นออนเซ็นคือโรงอาบน้ำสาธารณะ ซึ่งในปัจจุบันกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวภายในประเทศ

แรกเริ่มในอดีตธุรกิจออนเซ็นเริ่มมาจากโรงอาบน้ำรวมสาธารณะ(sento)ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีพื้นที่น้อย ที่พักอาศัยจึงมีขนาดเล็ก และที่ดินก็มีราคาสูงมาก การจะสร้างห้องอาบน้ำในภายในตัวบ้านจึงจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายค่าเช่าสูง จึงเป็นเหตุให้มีธุรกิจที่ขายบริการอาบน้ำเกิดขึ้นมาสำหรับผู้ที่ไม่ใช่มีห้องอาบน้ำในที่พัก การอาบน้ำรวมจึงกลายเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในสมัยนั้น จนกระทั่งพัฒนามาเป็นออนเซ็น ซึ่งมีหลากหลายทั้งหน้าตาและประเภท ตั้งแต่บ่อกลางแจ้ง ถึงบ่อในร่ม ออนเซ็นมีทั้งที่บริหารโดยเทศบาลหรือประชาชนทั่วไป โดยจะเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจโรงแรม โดยเรียกโรงแรมเหล่านี้ว่า เรียวคัง

ออนเซ็นถือเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวของประเทศญี่ปุ่น ที่ตั้งออนเซ็นที่ได้รับความนิยมทั้งในเขตต่างจังหวัดและในตัวเมือง ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มาเป็นคู่ ครอบครัว

หรือเป็นกลุ่มใหญ่ ที่ต้องการผ่อนคลายจากชีวิตที่วุ่นวายภายในเมืองได้เป็นอย่างดี ชาวญี่ปุ่นมักจะถือว่าการพุดคุยในบ่อน้ำร้อนเป็นการทำความรู้จักอีกฝ่ายได้ดีที่สุด เนื่องจากการไม่สวมใส่เสื้อผ้าใดๆ เปรียบเสมือนการไม่มีสิ่งปกปิด และเป็นการพุดคุยกันอย่างเปิดเผย ในสถานการณ์ที่ผ่อนคลายสิ่งนี้เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว และรายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่ก็จะมีโปรแกรมพิเศษสำหรับแหล่งออนเซ็นท้องถิ่นอีกด้วย

ในสมัยก่อนนั้น ออนเซ็นจะตั้งอยู่กลางแจ้ง แต่ในปัจจุบัน โรงแรมจำนวนมากสร้างบ่อในร่มขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกให้กับลูกค้า โดยปรกติออนเซ็นจะใช้ความร้อนจากบ่อน้ำพุร้อนใต้ดิน ออนเซ็นนั้นจะแตกต่างกับเซนโตที่จะเป็นโรงอาบน้ำสาธารณะที่จะใช้น้ำประปาอุ่น ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับออนเซ็นกำหนดว่าในน้ำจะต้องมีอย่างน้อย 1 ส่วนจาก 19 องค์ประกอบทางเคมีรวมทั้งกรดเรดอนและกรดเมทาบอลิก และมีอุณหภูมิเท่ากับหรือมากกว่า 25 องศาเซลเซียส และมีการแบ่งตามระดับอุณหภูมิของบ่อต่างๆ โรงแรมออนเซ็นขนาดใหญ่มักจะมีบริการสปาหลากหลายรูปแบบรวมอยู่ด้วย

ผู้คนส่วนใหญ่เชื่อว่าน้ำของออนเซ็นสามารถรักษาโรคต่างๆ ได้โดยอาศัยแร่ธาตุที่ผสมอยู่ในออนเซ็นอาจมีห้องอาบน้ำที่แตกต่างกันมากมายหลายแบบ แต่ละห้องก็จะมีคุณสมบัติทางน้ำแตกต่างกันไป และคุณสมบัติในการรักษาโรคก็จะแตกต่างกันไป

ในอดีตจะไม่มีการแยกบ่อชายหญิง การแยกบ่อนั้นเริ่มขึ้นเมื่อมีการเปิดรับวัฒนธรรมตะวันตกในสมัยเมจิ โดยบ่อรวมยังมีให้เห็นอยู่ในแถบชนบทของประเทศ โดยส่วนใหญ่จะแยกบ่อหญิงไว้ให้ด้วย หรืออาจกำหนดเป็นช่วงเวลาอาบน้ำรวมและอาบน้ำแยก

4.1.1 รูปแบบและประเภทของออนเซ็น

ประเภทของออนเซ็นสามารถแบ่งได้ตามคุณสมบัติทางเคมีของน้ำในออนเซ็นแห่งนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 9 ประเภท ดังนี้

- บ่อน้ำแร่ธรรมชาติ

คือ บ่อออนเซ็นที่ไม่มีส่วนประกอบทางเคมีผสมอยู่ และมีอุณหภูมิเกิน 25 องศาเซลเซียส ออนเซ็นประเภทนี้ไม่มีคุณสมบัติในการกระตุ้นร่างกาย เป็นประเภทที่พบมากที่สุดในประเทศญี่ปุ่น

- บ่อคาร์บอนไดออกไซด์

คือ บ่อออนเซ็นที่มีส่วนผสมของคาบอไนไดออกไซด์ มีคุณสมบัติช่วยขยายเส้นเลือดทำให้สามารถลดความดันโลหิตได้ ออนเซ็นประเภทนี้พบได้ยากในประเทศญี่ปุ่น

- บ่อคาร์บอน

คือบ่อออนเซ็นที่มีส่วนผสมของคาร์บอนเข้มข้นอยู่น้อยกว่า 1 กรัมและมีแร่ธาตุชนิดอื่นปนอยู่ บ่อประเภทนี้ส่วนใหญ่จะมีอุณหภูมิต่ำ และน้ำจะค่อนข้างเย็น

- บ่อคลอไรด์

คือ บ่อออนเซ็นที่มีส่วนผสมของเกลือและมีคุณสมบัติคล้ายน้ำทะเล และมีแร่ธาตุผสมอยู่มากกว่า 1 กรัม

- บ่อซัลเฟต

คือ บ่อที่ประกอบด้วยส่วนผสมซัลเฟต แบ่งย่อยออกได้เป็น 3 ชนิด คือ แคลเซียมซัลเฟต แมกนีเซียมซัลเฟต และซัลเฟต โซเดียม มีคุณสมบัติตั้งแต่รักษาแผลฟกช้ำ แผลไฟไหม้ จนถึง ลดความดันโลหิต

- บ่อธาตุเหล็ก

แบ่งย่อยเป็นสองประเภท คือ ไอออนคอร์บอนเนต และแร่จำพวกซัลเฟตที่มีน้ำเป็นส่วนประกอบ น้ำจะมีลักษณะเป็นสีน้ำตาลเข้ม

- บ่อซัลเฟอร์

บ่อประเภทนี้จะมีกลิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ เนื่องจากมีส่วนผสมของไฮโดรเจนซัลไฟด์ ทำให้มีกลิ่นไข่เน่า บ่อชนิดนี้ต้องอยู่ในสถานที่ๆสามารถระบายอากาศได้ดี

- ป่อกรคอซิดิก

ป่อประเภทนี้ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในเขตภูเขาไฟที่มีกรดไฮโดรเจนไอออนเข้มข้น เนื่องจากป่อนี้มีความเป็นกรดสูง จึงต้องใช้ความระมัดระวังในการลงอาบมาก และต้องได้รับคำแนะนำก่อน มักใช้ในการรักษาโรคผิวหนัง

- ป่อกัมมันตรังสี

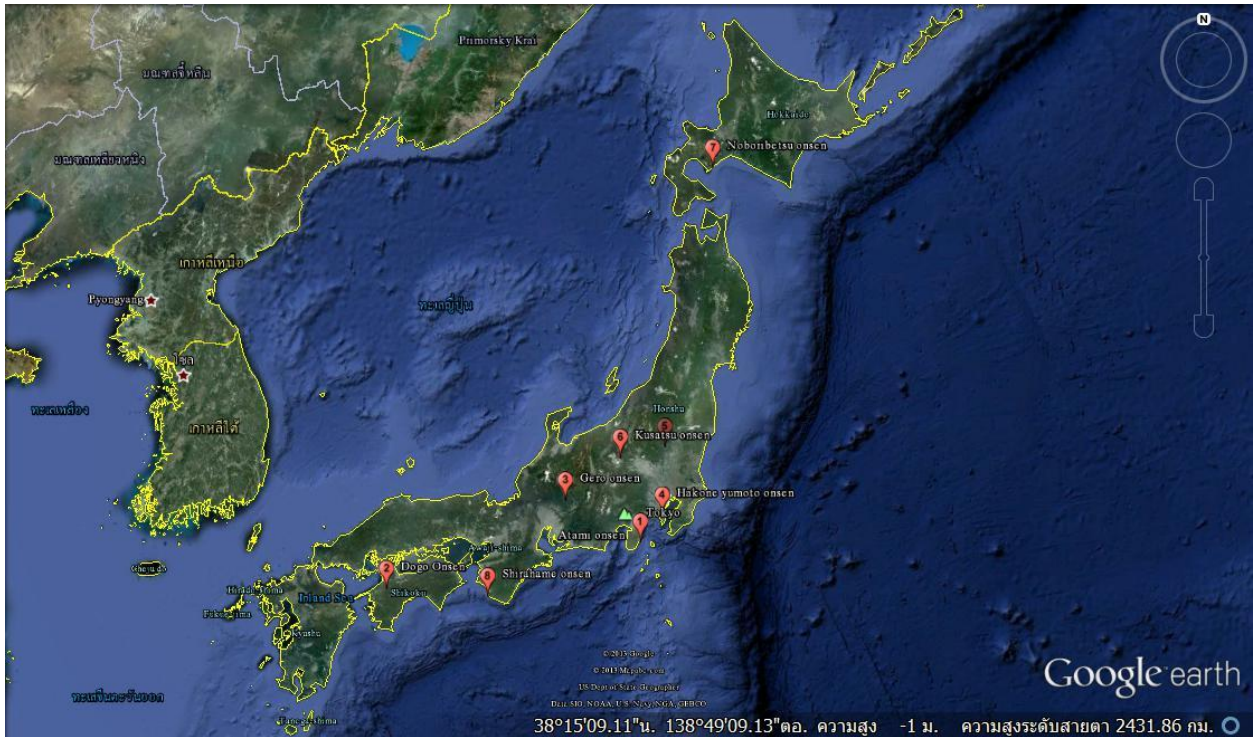
คือ ป่อที่มีส่วนผสมของสารกัมมันตรังสีขนาดเล็ก หรือเรีนกันว่า ป่อเรเดียม รังสีจะถูกดูดซึมผ่านผิวหนังและระบบทางเดินหายใจ มีคุณสมบัติรักษาอาการหลอดเลือดแข็งตัว ปวดเส้นประสาท เป็นต้น

4.2 ที่ตั้งและปัจจัยทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมที่เอื้อต่อธุรกิจออนเซ็นในประเทศญี่ปุ่น

4.2.1 ที่ตั้งของธุรกิจออนเซ็น

ในอดีตออนเซ็นกระจายตัวทั่วทั้งประเทศญี่ปุ่น แต่ในปัจจุบันเทคโนโลยีในการวางท่อส่งน้ำจากแหล่งบ่อน้ำพุร้อนพัฒนาขึ้น ทำให้ในปัจจุบันออนเซ็นส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมืองใหญ่ในเขตภูมิภาคชูบุ และ ภูมิภาคคินคิ เช่น เมืองโตเกียว และ เมืองเกียวโต โดยจะอ้างอิงถึงขอบเขตการศึกษาที่มาจากการจัดอันดับออนเซ็นยอดนิยมในประเทศญี่ปุ่น 8 แห่งโดยหนังสือพิมพ์นิตยสารไทม์ ได้แก่

1. อาตามิออนเซ็น เมืองอาตามิ จังหวัดชิซุโอกะ
2. โดโกะออนเซ็น เมืองมัตซึยามะ จังหวัดเอฮิเมะ
3. เกโรออนเซ็น เมืองเกโร จังหวัดกิฟุ
4. ฮาโกเนะ ยูโมโตะออนเซ็น เมืองฮาโกเนะ จังหวัดคานากาวะ
5. คินุกาวะออนเซ็น เมืองนิกโคะ จังหวัดโทชิกิ
6. คุซาซึออนเซ็น เมืองคุซาซึ จังหวัดกุนมะ
7. โนโบริเบะออนเซ็น เมืองโนโบริเบะชิฮอกไกโด
8. ชิราฮามะออนเซ็น เมืองชิราฮามะ จังหวัดวาคายามะ

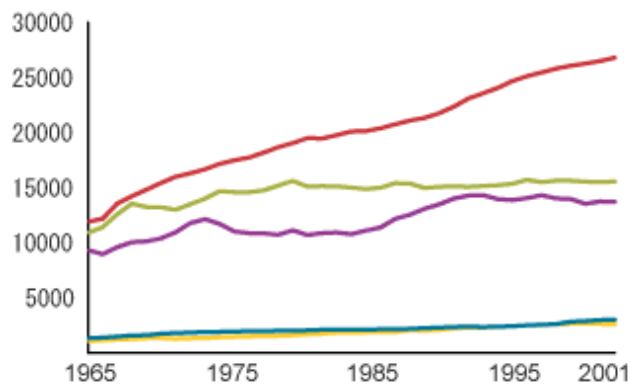

4.2.2 ธุรกิจออนเซ็นกับวัฒนธรรมที่เอื้อต่อธุรกิจออนเซ็นในประเทศญี่ปุ่น

ในสังคมญี่ปุ่นตั้งแต่สมัยอดีตนั้น การอาบน้ำเป็นสิ่งที่มีความประวัติดั้งเดิมอันยาวนาน เปรียบเหมือนประเพณี วัฒนธรรมที่แสดงความเป็นอัตลักษณ์ของชาวญี่ปุ่นได้เป็นอย่างดี เนื่องจากในสังคมนั้นผู้คนจะถูกกดดันจากสภาพแวดล้อมที่เคร่งเครียด ด้วยความที่มีการแข่งขันกันอย่างชัดเจน เป็นการแบ่งแยกระหว่างผู้ที่มีพลังอำนาจและผู้ที่อยู่ใต้อำนาจ และด้วยความที่ประเทศญี่ปุ่นมีสภาพอากาศที่หนาว ประกอบกับประเทศตั้งอยู่ในเขตดวงแหวนไฟทำให้มีแหล่งบ่อน้ำพุร้อนอยู่มาก ทำให้มีกิจการโรงอาบน้ำสาธารณะเกิดขึ้นทั่วไป โดยการแช่น้ำรวมกัน นอกจากจะเพื่อผ่อนคลายจากความเหนื่อยล้าจากการทำงานแล้ว ยังเปรียบเสมือนพื้นที่ๆอยู่นอกกฎเกณฑ์ต่างๆ ที่ทุกคนจะต้องเปลื้องผ้าออกทั้งหมดซึ่งก็คือการมองข้ามลำดับชนชั้นและฐานะทางสังคมนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ทำให้วัฒนธรรมการแช่บ่อน้ำร้อนฝังรากลึกลงไปในตัวชาวญี่ปุ่นทุกคน

ในปัจจุบัน แม้จะไม่มีกรกดขี่ และการแข่งขันขั้นฐานะทางสังคมแล้ว แต่ด้วยความมีระเบียบวินัยที่ชาวญี่ปุ่นถูกปลูกฝังมาตั้งแต่ในสมัยอดีต ทำให้ชีวิตการทำงานในแต่ละวันนั้นเต็มไปด้วยความเคร่งเครียดและแรงกดดันรอบด้าน ทำให้การแช่บ่อน้ำพุร้อนเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะผ่อนคลายตนเองจากสภาพทางสังคม และทำให้ชาวญี่ปุ่นมักจะหาเวลาว่างจากการทำงาน ไปเที่ยวที่

ต่างจังหวัดพร้อมกับครอบครัว ทำให้เกิดธุรกิจรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า เรียวคัง หรือก็คือโรงแรมที่มีบ่อน้ำพุร้อนเป็นจุดเด่น ซึ่งในปัจจุบันก็จะมีการพัฒนาให้มีการบริการที่หลากหลายขึ้น เช่น บ่อน้ำที่มีสรรพคุณแตกต่างกัน บ่อในร่ม บ่อกลางแจ้ง บ่อส่วนตัว บริการสปา การอบทราย หรือ อาหารท้องถิ่นและอาหารตามฤดูกาล เป็นต้น ทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อนจากความเครียดและความเหนื่อยล้าจากการทำงานได้เป็นอย่างดี

Number of Hot Springs, Overnight Facilities, and Users (1965-2001)

- Number of users of overnight facilities (x 10,000)
- Number of overnight facilities (inns, etc.)
- Total water flow from sources (kiloliters per minute)
- Number of hot springs
- Number of hot spring resorts

ธุรกิจประเภทนี้เติบโตอย่างรวดเร็ว โดยมีการขุดบ่อน้ำร้อนใต้ดินเพิ่มขึ้นจากเดิมในปี 1965 มีประมาณ 12,000 แห่ง และเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 26,000 แห่งในปี 2001 (<http://web-japan.org/nipponia,2003>)

บ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติของญี่ปุ่นนั้นได้รับความนิยมอย่างสูงทั้งในและต่างประเทศ โดยออนเซ็นถือว่าเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวหลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของประเทศญี่ปุ่นสำหรับทุกคนในพื้นที่และชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากเป็นวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ไม่เหมือนที่ใดในโลก จึงสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เข้ามาสัมผัสกับความ เป็นญี่ปุ่นแท้ได้เป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากกราฟที่มีจำนวนผู้เข้าพักในโรงแรมแบบญี่ปุ่น (เรียวคัง) ถึง 137,097,634 คนต่อปี ปัจจุบัน ออนเซ็นหลายๆแห่งในเมืองใหญ่ๆของแต่ละภูมิภาคได้รับการ

พัฒนาให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวขนาดใหญ่ที่ทันสมัยและเป็นศูนย์กลางของการบริการหลากหลายรูปแบบ เช่น ออนเซ็นสะโกะเนะ โคะเคอิเอ็น ยูเนสซัน ที่จังหวัดสะโกะเนะ ที่มีบ่อน้ำพุร้อนหลากหลายรูปแบบ เช่น บ่อซาเซียว บ่อไวน์ และบ่อคาแฟ ออนเซ็นจินาตะ ในเกาะชิคิเนะ จิมะ จังหวัดโตเกียว ที่ตั้งอยู่บริเวณรอยแยกของหน้าผาหิน ออนเซ็นทะเคะกะวะระะ ในเมืองเบปปุ จังหวัดโออิตะ ที่มีบริการอบทรายร้อน เป็นต้น (<http://web-japan.org/nipponia,2003>)

5. สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาทั้งหมดสามารถกล่าวได้ว่าธุรกิจบ่อน้ำร้อน(onsen)ของประเทศญี่ปุ่นนั้นเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากจำนวนบ่อน้ำพุร้อนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา และด้วยความที่เป็นวัฒนธรรมที่มีความเป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนที่ใดในโลกทำให้จุดนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศได้ปีละหลายล้านคน ทั้งยังมีการพัฒนาการบริการรูปแบบใหม่ๆอย่างต่อเนื่องแต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงไว้ซึ่งกลิ่นอายของวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมไว้อย่างครบถ้วน

5.1 ข้อจำกัดของงานวิจัย

ทางด้านข้อจำกัดในการวิจัยนั้น มีอยู่สองประเด็น ดังนี้คือ 1.การเข้าถึงแหล่งข้อมูลของรูปแบบการดำเนินการของธุรกิจ เช่น แบบแผนของการบริการและข้อกำหนดต่างๆนั้นเป็นไปได้ยากเพราะเป็นความลับขององค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆ 2.เนื่องจากประเด็นของธุรกิจบ่อน้ำร้อนนั้นเป็นกิจกรรมที่ตั้งอยู่ในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้เดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ส่งผลให้ได้ข้อมูลในการวิจัยที่ไม่ครบถ้วน

5.2 ข้อเสนอแนะงานวิจัย

ในส่วนของงานวิจัยที่แนะนำให้ศึกษาในอนาคตนั้น ผู้วิจัยขอเสนองานวิจัยเรื่อง”พัฒนาการของเทคโนโลยีบ่อน้ำพุร้อนในประเทศญี่ปุ่น” ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการทำความเข้าใจถึงการพัฒนาของธุรกิจบ่อน้ำร้อนในประเทศญี่ปุ่นได้เป็นอย่างดี โดยเป็นการนำบทวิจัยชิ้นนี้ไปต่อยอดเนื่องจากธุรกิจประเภทนี้ถือกำเนิดขึ้นที่ประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี โดยจะเห็นว่ามีการนำเทคโนโลยีแบบใหม่เข้ามาปรับใช้กับธุรกิจบ่อน้ำร้อนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการศึกษาเรื่องนี้ก็จะส่งผลให้งานวิจัยมีความละเอียดและเห็นถึงการพัฒนาได้อย่างชัดเจน

6.บรรณานุกรม

ทสึงูโมะ โตะ, อะอิคะวะ. กระจกส่องญี่ปุ่น. – กรุงเทพฯ :

โรงเรียนภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2543.

1. ญี่ปุ่น. I. ปราณี จงสุจริตธรรม, ผู้แปล.

“Japanese Hot Springs Guide ‘Onsen In Japan’.” [Nippon Onsen Research Institute Co., Ltd.](http://www.onsen-japan.info)

24 Dec. 2008 < <http://www.onsen-japan.info>>.

Japan. Ministry of the Environment. Preservation and Use of Hot Springs. 31 March 2002.

Khalil, Rand. “Onsen, The Japanese Bath.” [On-line]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.pureinsideout.com>.

(วันที่ค้นข้อมูล : 9 กันยายน 2555).

Nature Pictures. (1996). **Hot Spring**. [On-line]. Available: <http://cfa-www.harvard.edu>

[/~rmcgary/pictures/hot_spring.jpg](http://cfa-www.harvard.edu/~rmcgary/pictures/hot_spring.jpg)

Ristinen, Robert A. & Kraushaar, Jack J. (1999). **Energy and the Environment**.

New York : John Wiley & Sons.